

Lausunto esityksestä sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvästä ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta suoritettavasta korvauksesta

Suomen Sairaanhoidajat ry. kiittää mahdollisuudesta kommentoida asetusta sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvästä ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta suoritettavasta korvauksesta, jossa esitetään korvausten suorittamista valtion varoista. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2023.

Kannattamme asetuksen keskeisiä ehdotuksia. Asetuksessa ehdotetaan annettavan tarkemmat säännökset korvauksen suuruudesta, maksamisen perusteista ja muista korvauksen hakemiseen ja maksamiseen liittyvistä menettelyistä.

Taloudelliset vaikutukset

Ammattikorkeakoulujen toimintayksiköille maksaman harjoittelukorvausten summan on laskettu olevan vuosittain noin 14,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 määrärahaksi valtion talousarvioesitykseen on budjetoitu 12 miljoonaa euroa korvausten maksamiseen. Korvausten maksamisesta vastaa jatkossa aluehallintavirasto, jolle esitetään yhden henkilötötyvuoden lisäresurssia. Harjoitteluviikosta maksettavan korvauksen suuruus tullaan jatkossa määrittämään valtion talousarviossa vuosittain. Pidämme tärkeänä, että korvaus perustuu ajantasaiseen tietoon ja, että siinä huomioidaan vuotuiset muutokset esimerkiksi aloituspaikkojen määrässä.

Vaikutukset viranomaisen toimintaan ja ammattikorkeakouluihin

Pidämme hyvänä esitystä, että harjoittelumaksujen maksatus keskitetään yhdelle aluehallintoviranomaiselle ja, että korvausmenettely pyritään pitämään mahdollisimman kevyenä.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Korvauksen suuruus

Korvauksen euromääräinen suuruus perustuu valtion talousarvioon vuosittain sisällytettävään arviomäärärahaan, vuoden aikana ennakoitavissa olevan harjoittelijamäärän perusteella korvattavien harjoitteluviikkojen määrän arvioon ja näiden perusteella laskettavaan harjoitteluviikon yksikköhintaan. Pidämme tätä laskentakaavaa tarkoituksenmukaisena. Asetuksen mukaan korvaus tulisi vain tutkintoon johtavista opiskelijoista. Pidämme tärkeänä, että myös avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden harjoitteluista tulisi myös maksaa korvaus.

Kannamme huolta vuoden 2023 määrärahasta, sillä se perustuu vuoden 2020 toteutuneisiin harjoitteluviikkoihin. Vuosi 2020 oli koronavuosi ja opiskelijoilla oli sen vuoksi vaikeuksia päästä harjoittelujaksolle. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuspaikkojen aloituspaikkamääriä on lisätty merkittävästi vuoden 2020 jälkeen. Harjoittelusta suoritettavan korvauksen tason tulisi olla todellisia kustannuksia vastaava.

2 § Korvauksen maksamisen perusteet

Korvauksen maksamisen ehdotetaan perustuvan hakijan ja ammattikorkeakoulun väliseen sopimukseen ja sen mukaisesti toteutuneisiin harjoitteluviikkoihin. Pidämme tärkeänä, että käytössä olisi yhdenmukainen sopimus pohja.

3 § Korvauksen hakeminen ja maksaminen

Pidämme hyvänä, että korvaus ehdotetaan maksettavan puolivuositain. Erityisen tärkeänä pidämme sitä, että hakemuksen tulee sisältää tieto ohjauksen toteutumisesta ja sitä, että harjoittelukorvauksen saaminen edellyttää ohjauksen toteutumista. Emme kuitenkaan pidä opiskelijakohtaisten sopimusten laatimista ja ohjaajien nimien raportoimista tarkoituksenmukaisena. Jobiilissa vahvistetut harjoitteluviikot tulee hyväksyä haettavan korvauksen perusteeksi ilman uutta hyväksymiskierrosta. Korvauksen maksamisen ei saa lisätä hallinnollista työtä.

Meillä on tilanteita, joissa opiskelija on saanut harjoittelusta palkkaa, jolloin opiskelija on työnantajan näkökulmasta ollut työvoimana eikä hänelle ole nimetty ohjaajaa. Osa ammattikorkeakouluista on ohjaajan puuttumisesta huolimatta hyväksynyt työssäoloajan harjoitteluksi ja osaksi opintoja. Meillä on myös tilanteita, jossa opiskelijan kesätyö on ammattikorkeakouluissa jälkikäteen hyväksytty harjoitteluksi, vaikka opiskelijalla ei tuolloinkaan ole ollut EU-direktiivin velvoittamaan ohjaajaa.

Muut huomiot

Ehdotamme, että harjoittelupaikkojen auditointia ja ohjaajina toimivien ammattilaisten ohjausosaamista kehitetään ja, että ne voisivat toimia jatkossa kriteereinä korvauksen saamiseksi. Valtakunnallisesti vertailukelpoisen arviointitiedon tuottaminen harjoittelupaikoista voisi jatkossa tuoda esiin arvokasta tietoa laadun arviointiin ja sen kehittämistyöhön. Tätä tarkoitusta varten on olemassa Suomessa kehitetty ja validoitu Cles-t-mittaristo. Pidämme tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköt korvamerkitsevät harjoittelukorvausrahaa ohjaajien osaamisen kehittämiseen. Olemme esittäneet, että sairaanhoitajaopinnoissa tulisi olla kansallisesti yhtenäinen ohjaajakoulutus.

Tämänhetkinen koulutus- ja harjoittelurakenne eivät mahdollista opettajien osallistumista opiskelijoiden harjoittelun ohjaukseen riittävästi. Ehdotamme, että ammattikorkeakouluilla ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköillä olisi yhä enemmän yhteisiä vakansseja, joilla mahdollistetaan opettajien osallistuminen opiskelijaohjaukseen ja työelämän kehittämiseen.

Uudenlaiset sotepalvelut edellyttävät uutta osaamista. Palveluita toteutetaan yhä enemmän digitaalisesti, liikkuvissa palveluissa ja erilaisissa yhteisöissä. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus suorittaa harjoitteluita myös näissä toimintaympäristöissä. Pidämme tärkeänä, että järjestöjen, yhdistysten ja säätiöiden asema ammattitaitoa edistävän harjoittelun korvauksen hakemisesta tulisi asetuksessa selkeästi esille, koska ne tuottavat palveluja ja toimivat ammattikorkeakoulun sote-alan opiskelijoiden harjoittelupaikkoina.